

**Biz O'nu ve Cumhuriyet'imizi
çok sevmiştik**

S.N. Cenk Byknal

TCD 100. yıl, Açılış - Tarih Oturumu

27 Ekim, Cumartesi, 1923

T.B.M.M de olanlar :

İcra Vekilleri Heyeti istifa eder;

Yönetimsel ciddi bir sıkıntı ortaya çıkar

Mecliste karışık bir durum vardır →

28 Ekim, 1923, öğleden sonra TBMM'ndeki Mustafa Kemal ile Çankaya'da Latife Hanım arasında şu telefon konuşması olur

“Hanımefendi, akşam misafirlerimiz olacak. Milletimiz ve vatanımız için bu gece büyük bir önemi haiz olabilir. Lütfen yemekleri one göre hazırlayınız”

Latife hanım kolları sıvar:

**28 Ekim 1923 akşamı
Çankayada konuklara
sunulan menü şöyleydi**

- **Kuru fasulye/tereyağlı pilav**
- **Kuzu kapama**
- **Salata**
- **İrmik tatlısı ve tel kadayıfı**

28 Ekim 1923 akşamı Çankaya'ya yemeğe davet edilenler:

- ***Kemalettin Sami***
- ***Halit Paşa***
- ***Ali Fuat Paşa***
- ***Kazım Paşa***
- ***İsmet İnönü***
- ***Ruşen Eşref Bey***
- ***Rize milletvekili Fuat***

Çankaya'daki yemek

Yemeğin ortaları....

M. Kemal bıçağını bir kaç kez yemek tabağına vurur ve:

“Arkadaşlar, yarın Cumhuriyet’i ilan edeceğiz...” der.

Tüm konuklar yolcu edilir;
İsmet Paşa ile kütüphanede sabaha dek
iki kadim dost başbaşa çalışırlar...

***İsmet İnönü ile birlikte Çankaya köşkü
kütüphanesinde sade kahve eşliğinde sabaha değin
yapılan çalışma sonucu***

Birinci maddeyi birlikte şöyle yazarlar:

***“Türkiye Devletinin hükümet şekli
Cumhuriyettir”***

Ciddi ölçüde dış sorunları ile mücadele etmişti

- 10 yıl nutkunu hazırlarken Afet İnan'a anlattığı anısı:

Cumhuriyet'in ilanı sırasında ağızımda çok sayıda diş çekimi yapılmıştı. Yapılan protez ağızıma tam uyum sağlamamış sık sık ağızımdan düşer olmuştum. Bu nedenle Cumhuriyet'in ilanı tartışmalarında, komik duruma düşmemek için çekinmiş, yeterince konuşamamıştım. ***“Bu belki de Cumhuriyet açısından hayırlı olmuştur!”***

29 Ekim 1933
(10. yıl kutlamaları - Hipodrom)

29 Ekim 1933

***5 yaşında bir kız çocuğu, annem Ayhan
Büyüknal'ın hiçbir zaman unutmadığı çocukluk
anısı...***

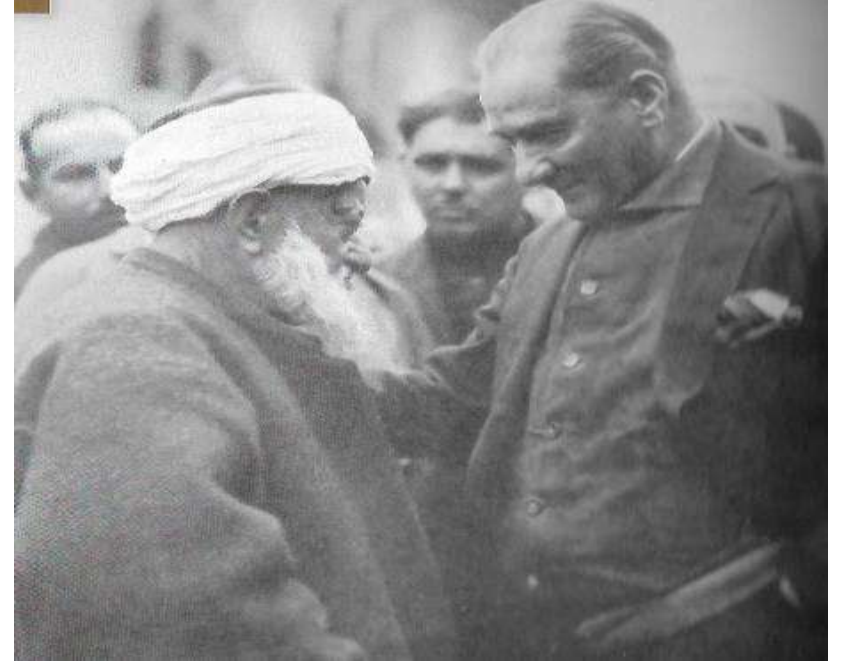
Atatürk'ün izlemeye gelen ve sıkışık
düzeyde ayakta bekleyen halkı bir el
işareti ile protokol tribünlerine geçirmesi
ve halkı sıkışıklıktan kurtarması

Toplumun yaşamındaki büyük değişimlere karşın

- **Halkın O'nun arkasından severek ve inanarak gitme nedeni neydi?**
- **Bu güven için sadece büyük bir komutan ve devlet adamı olmak yeterli miydi?**

**Çünkü sözünün eri, hukuka saygılı,
yüreğinde insan sevgisi olan toplumun tüm
kesimlerini eşit derecede kucaklayabilen bir
“devlet adamıydı”**

O, her kesimden halkına değer verir,
“hiçbir zaman kimseyi hor ve hakir görmezdi”

Büyükle büyük, küçükle küçük...

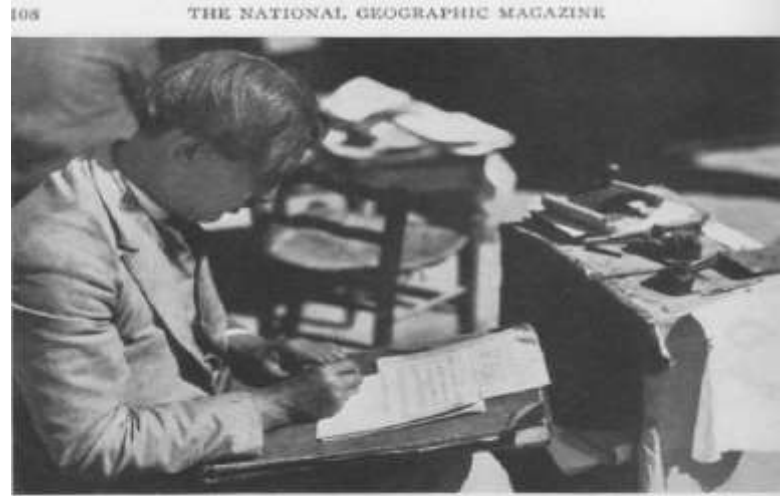
Her kesimdeki ve düzeydeki yurttaşı ile rahatça iletişim kurabilir, güven verir, empati yaratırdı. Savaşta malzeme taşıyan devecilerle sohbeti

**Halkı ile içiçe, bütünleşmiş durumda:
Halkın isteği nedeniyle sandalın küreğini bizzat çekerek kıyıya
yanaştırması
Acaba çevrede bir koruma ordusu görüyor muyuz?**

Uygulanması en zor devrimde bile tüm ülke severek, isteyerek okuma-yazma seferberliğindeydi

A PUBLIC SCRIBE PRACTICING THE LATIN SCRIPT

HAS SPENT MOST OF HIS LIFE MAKING TURKISH SEALS

INFORMAL CLASSES AND SELF-INSTRUCTION ARE TO BE SEEN EVERYWHERE

Babaannem Zehra Büyükcü'nün gurur belgesi (Yeni harflerle okur-yazar başarı dokümanı)

Okul No: 240 M. No: 72819

İSTANBUL 2. MÜHÜR KURS

MİLLET MEKTEBİ
SAHADETNAME

Masrafı muhtasat - İSTANBUL

Vilâyet: İSTANBUL Kaza: Nahiye:

Şehir: Kasaba: Köy:

Semt: AYBARAY Mahalle: *Yeni Harflerle Okur-Yazar*

1-1-1918

1918 Doğumlu *Zehra Büyükcü* kızının yeni harflerle Türkçe okuma ve yazma dersini öğrendiği anlaşılmış olduğundan kendisine bu sahadetname verilmiştir.

24/1/1918

Eğitim ve ğretim kurumlarına, eğiticilere saygısı olan, “dersi ayakta dinleyen” bir adam!

Galatasaray Lisesi, 2/12/1930

İstanbul Üniversitesi, Derste

Uluslararası düzeyde, ulusunu en üst düzeyde temsil gücü!
Balkan dilleri dışında üst düzeyde Fransızca ve konuşabilecek
düzeyde Almanca bilirdi. Görevli tüm büyükelçiler LİSAN BİLİRDİ!

O'nun çok uzağı görebilme niteliği: 27 Eylül 1932 Gnrl. Mac Arthur ile görüşmesi

**Almanya'daki gelişmeleri
vurgulayarak:**

- **Yakın bir gelecekte yeni bir dünya savaşı çıkacaktır**
- **Fransız ordusu tahminlerin aksine yeterince güçlü değildir. Bu savaşta başarısız kalacaktır**
- **Çıkacak yeni büyük savaşın Avrupa'daki tek galibi Rusya olacaktır**
- **Dilerim liderler akl-ı selimi seçebilir ve tahminlerimin hiçbiri gerçekleşmez....**

Hoşgörüye sahipti

- Çankaya'da bir akşam yemekli toplantıda, milli eğitim politikasını sert biçimde eleştiren ve sofrayı terk etmesine neden olan **Reşit Galip**'i, kısa süre sonra milli eğitim bakanı olarak atarken “**Eğitimli, atak, akıllı bir genç; bu görevi yapabileceğini sanıyorum, bana karşı gelmesi önemli değil**”

gibi bir tutum günümüz politikacılarına örnek olabilecek niteliktedir

Erzurum, Mersin ve Canik mebusları Süleyman Necati, Salâhattin ve Emin beyler tarafından teklif olunan lâyiha-i kanuniye: 2 Aralık 1922

- Misak-ı Milli sınırları dışında kalan bölgelerde doğan kişilerin milletvekili olamaması için verilen yasa önergesi

(Selanik doğumlu olanlar dahil!!!)

Her üçünün de yeni dönemde milletvekili seçilmelerine onay vermişti...

Sanata bakış açısı günümüz devlet adamlarından farklı idi

“Hepiniz millet vekili olabilirsiniz, bakan olabilirsiniz; hatta cumhurbaşkanı olabilirsiniz, fakat sanatkar olamazsınız.”

“Sanatkar el öpmez; sanatkarın eli öpülür!”

“Sanatsız bir millet, sakat ve alil bir kimse gibidir. Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş olur.”

Resim ve heykel sergilerini zevkle izlerdi

Eczacı Grgn Say hanımefendi ne demişti?

“Fazıl benim değil, Atatürk’ün dünyaya bir hediyesidir”

Hukuk ve adalet anlayışı

Berlin’de görevli olarak bulunan Osmanlı subaylarından biri yılbaşı gecesi, güzel Alman kızları ile dansetme yerine, o yılbaşı gecesi, yoğun tipi altında yürüyerek bir hukuk abidesini izlemeye gitmişti. Bu kişi Mustafa Kemal idi. İmparatora karşı hakkını “Berlin’de hakimler var” diye tavır koyarak savunan bir Alman çiftçisinin yaptığını izlemek istemişti...

**Park Sanssouci, Charlettonhauf Sarayı, Potsdam, Berlin
(Büyük Frederik'e hukuk dersi veren ve saray bahçesindeki
değirmenini kaldırmamakta direnen çiftçinin öyküsü)**

Hayvanları, yeşili ve doğayı severdi

Yeşile düşkün ve herşeyini halkına bağışlayan bir cumhurbaşkanı: 1925, Ankara, Orman Çiftliği kuruluş çalışmaları

O'nun ağaç sevgisi: bir çınar ağacı için köşkün yerinin değiştirilmesi

Köşkün raylar üstünde kaydırılışı

Ağustos 1930

O'nun çınarının bu günkü hali (Yalova)...

Ulus Tahtakale Yangını 20-21 Temmuz 1929
Atına atlayarak bölgeye gelişi ve asker ve itfaiyecilere destek
olması

30 Eylül 1924 Pasinler depremi: 10 günü bölgede ve halkla beraber geçirdi

***Ardından, O'nunla birlikte
Cumhuriyet'e koşanlar, işte bu
nedenlerle hiç bir kuşku
duymaksızın O'nu izlemişlerdi***

O'nu sizler layıkıyla takdir edemezsiniz. Büyüklüğünü gereği kadar ölçemezsiniz. O, yüce bir dağa benzer. Eteğinde yaşayanlar, bu yüceliği fark edemezler. Bu dağın ne denli ulu olduğunu kavrayabilmek için O'na uzaklardan bakmak gerekir.

Claude Farrere

**22 Haziran 2016, Horrogate, İngiltere
XXVII. ESPU Avrupa Çocuk Ürolojisi Kongresi
(Tahran 2080 km)**

**İranlı, ünlü bilim insanı Prof Mohammed
Kajbahzadeh, salonda birlikte yanyana oturan Türk
ekibinin yanına gelir ve Atatürk karşıtları için
O'nu savunma konusunda niçin yeterince tavır
koyamadığımız konusunda Türk katılımcıları
eleştirir:**

“Çünkü O tüm orta doğu halklarının lideridir!” der,

Çocuklarını yitiren ANZAC annelerine, saygıyla, insanca yaklaşmayı bilirdi. O'nun için dikilen ANZAC anıtı (Avustralya 14.600 km):

*“Çanakkale’de çocuklarını yitiren anneler, artık üzülmezsiniz!
Bu topraklarda yattıkları için çocuklarınız artık bizim de evlatlarımız olmuşlardır”*

**2007 WOFAPS kongresi sonrası yapılan bir gezide Santiago Atatürk
Parkı'nda Şili halkının O'na şükranlarını sunan anıtın önünde Türk Çocuk
Cerrahları
(13.500 km)**

Atatürk'ün yaşamı boyunca uğraş verdiği sağlık sorunları

- Üç ciddi kalp krizi
- 11 kez malarya atağı, 43 tüp kinin kullanımı ve ileri derecede splenomegali
- Tüm yaşamını etkileyen bilateral pyelonefrit
- Sakarya'da akciğer yaralanmasına neden olmuş mültipl kaburga kırığı
- Ağır göz yaralanması
- Birkaç kez yineleyen ciddi otit atakları
- İki ağır pnömoni atağı
- Sağlıksız diş çekimlerinin sorumlu olduğu infeksiyöz hepatit
- Tanısı çok geç konmuş karaciğer sirozu

Bu denli yoğun sağlık sorunların varken yaptıkların için biz sana ne diyelim?

- ***Sana nasıl teşekkür edelim?***
- ***Bu denli önemli sorunların varken, özveriyle, cesaretle yaptıkların, eserin Cumhuriyet'imiz ve yaşamın pahasına bizlere verdiği son armağanın Hatay'ımız için, minnet ve borçlu kalma hislerimiz, yaşadığımız sürece hiç ama hiç bitmeyecek!***

En zor koşullarda bile başarıyla uğraş verdiği bu kutsal mekanda, «senin meclisinde» önünde saygı ile eğiliyor, teşekkürlerimizi sunuyoruz...